

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії

Валентина ЯКУБІВ

«18» травня 2026 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування з

Географія

для проведення індивідуальної усної співбесіди замість НМТ для вступників на основі повної загальної середньої освіти, НРК 5 та вступників, які здобули вищу освіту та вступають на перший рік навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра за неспорідненою спеціальністю, осіб, які не менше одного року здобувають освітній ступінь бакалавра і виконують у повному обсязі навчальний план, для здобуття освітнього ступеня бакалавра за іншою спеціальністю в Університеті

Розглянуто та схвалено

на засіданні Приймальної комісії

Карпатського національного

університету імені Василя Стефаника

Протокол № 4 від 18 травня 2026 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Географії” є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем “бакалавра” на основі базової повної загальної освіти при прийомі на навчання до Карпатського національного університету імені Василя Стефаника у 2026 році.

Програма містить основні питання з «Географії» та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Об'єкт та предмет вивчення географії.
2. Місце географічних дисциплін у системі наук.
3. Джерела географічних знань.
4. Методи географічних досліджень.
5. Розвиток уявлень про форму, розміри та рухи Землі.
6. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники.
7. Вітчизняні вчені-географи. Сучасні географічні дослідження та їх значення.
8. Градусна сітка Землі. Географічні координати.
9. Зображення земної поверхні на малюнку, плані, карті, глобусі, аерофотознімку та космічному знімку.
10. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта», «азимут».
11. Картографічні проекції та спотворення.
12. Види масштабу. Класифікація карт. Топографічні карти та їх практичне використання.
13. Визначення напрямків географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів.
14. Значення карт у житті людини.
15. Внутрішня будова Землі.
16. Поняття «земна кора», «літосфера», «літосферна плита», «тектонічні структури», будова та типи земної кори, породи та мінерали що її складають.
17. Рухи літосферних плит. Походження материків і океанів.
18. Вулкани та землетруси, райони їх поширення.
19. Зовнішні сили, що змінюють земну поверхню.

20. Корисні копалини їх класифікація за походженням.
21. Основні форми земної поверхні: гори і рівнини.
22. Рельєф дна Світового океану.
23. Значення рельєфу суходолу в господарській діяльності людини та вплив діяльності людини на рельєф.
24. Поняття «атмосфера», її склад та будова, значення.
25. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері й на земній поверхні.
26. Температура земної поверхні та повітря, її зміни з висотою і розподіл залежно від кута падіння сонячних променів.
27. Атмосферний тиск його вимірювання. Основні пояси атмосферного тиску Землі.
28. Загальна циркуляція атмосфери. Постійні вітри. Циклони й антициклони. Сезонні та місцеві вітри.
29. Вода в атмосфері. Вологість повітря.
30. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси й атмосферні фронти.
31. Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області. Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу.
32. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність.
33. Поняття «гідросфера» та її основні частини.
34. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки.
35. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності.
36. Рух води в Світовому океані. Морські течії.
37. Води суходолу.
38. Річка та її частини. Елементи річкової долини. Річкові басейни. Живлення та режим річок.
39. Озера, їх походження. Болота.
40. Льодовики, багаторічна мерзлота.
41. Підземні води. Джерела. Штучні водойми.
42. Використання Світового океану та вод суходолу в господарській діяльності людини.
43. Поняття «біосфера», її складові та межі.
44. Ґрунти, їхні властивості та відмінності.
45. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану.
46. Вплив біосфери на інші оболонки. Вплив людини на біосферу. Охорона біосфери.
47. Поняття «географічна оболонка». Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність.
48. Зональні та азонанальні природні комплекси.
49. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людини.
50. Поняття «материк» і «частина світу».

51. Формування зональних та азональних природних комплексів на материках.
52. Особливості фізико-географічного положення океанів.
53. Геологічна будова та рельєф дна океанів.
54. Властивості водних мас та океанічні течії.
55. Своєрідність органічного світу океанів.
56. Природні ресурси океанів та їх використання. Проблема забруднення океанічних вод.
57. План географічної характеристики материка (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
58. Особливості фізико-географічного положення (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
59. Основні елементи берегової лінії (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
60. Дослідження та освоєння (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
61. Тектонічна будова (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
62. Основні форми рельєфу материка (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
63. Корисні копалини та закономірності їх розміщення на материку (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
64. Загальні особливості клімату. Кліматичні пояси і типи клімату (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
65. Води суходолу: головні річкові системи, озера, басейни підземних вод, їх гідрологічні особливості (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
66. Природні зони та закономірності їх розміщення (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
67. Особливості ґрунтового, рослинного покриву та тваринного світу (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
68. Населення (Африка, Австралія, Південна Америка, Антарктида, Північна Америка, Євразія).
69. Взаємодія людини і природи.
70. Природні ресурси материків і океанів, їх класифікація.
71. Зміна взаємозв'язків між компонентами природи під впливом господарської діяльності людини.
72. Порушення рівноваги в природних комплексах материків та океанів.
73. Проблема забруднення навколишнього середовища. Види забруднення, основні джерела їх надходження.
74. Природоохоронні території. Міжнародні організації з охорони природи.
75. Формування території України та сучасні розміри.

76. Географічне положення України, розташування території України стосовно годинних поясів.
77. Державна територія, кордони та адміністративно-територіальний устрій України.
78. Політико-географічне положення України: глобальне, регіональне, сусідське.
79. Місце України на економічній карті світу.
80. Господарська оцінка економіко-географічного положення України.
81. Основні риси рельєфу України : низовини, височини, гори.
82. Тектонічні структури України, їх будова та рухи. Особливості геологічної будови території України.
83. Геоморфологічна будова території України.
84. Чинники виникнення несприятливих геологічних і геоморфологічних процесів на території України та шляхи запобігання їм.
85. Мінерально-сировинні ресурси території України та їх класифікація.
86. Закономірності поширення, характеристика та господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин території України.
87. Основні кліматотвірні чинники. Загальні риси клімату України.
88. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опадів на території України.
89. Основні кліматичні показники на території України. Сезонні особливості клімату.
90. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території України, їх поширення.
91. Загальні гідрологічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу.
92. Основні річкові басейни на території України.
93. Болота, їх типи і поширення на території України.
94. Озера і водосховища на території України .
95. Підземні води на території України.
96. Несприятливі гідрологічні явища і заходи запобігання їм на території України.
97. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорони.
98. Ґрунтовий покрив на території України . Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення.
99. Карта ґрунтів України.
100. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України.
101. Охорона земельних ресурсів на території України .
102. Різноманітність видового складу рослинності, закономірності поширення рослинності на території України.
103. Рослинні комплекси лісів, степів, луків на території України.
104. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення на території України.
105. Зелена книга України. Різноманітність видового складу тварин.

106. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір.
107. Тваринні ресурси, заходи з їх охорони і відтворення. Червона книга України.
108. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення.
109. Мішані ліси на території України .
110. Широколистяні ліси на території України.
111. Лісостеп на території України.
112. Степ на території України.
113. Господарська характеристика природних зон, проблеми використання природних ресурсів й охорони природи на території України .
114. Українські Карпати.
115. Кримські гори.
116. Чорне та Азовське моря.
117. Геоекологічна ситуація на території України. Основні забруднювачі навколишнього середовища. Вплив геоекологічної ситуації на населення.
118. Природоохоронні заходи. Об'єкти природно-заповідного фонду на території України.
119. Зв'язок економічної та соціальної географії з іншими науками.
120. Методи суспільно-географічних досліджень.
121. Поняття “природний рух населення”. Відтворення населення.
122. Демографічні процеси і демографічна політика.
123. Механічний рух (міграції) населення. Поняття “еміграція”, “імміграція”, “міграція”, “сальдо міграції”. Внутрішні і зовнішні міграції. Міграційні процеси і міграційна політика держав.
124. Статеві-віковий склад населення, його наслідки.
125. Расовий, етнічний та релігійний склад населення.
126. Міське і сільське населення. Типи населених пунктів.
127. Урбанізація. Субурбанізація. Міські агломерації.
128. Типи міських поселень за розмірами та за функціями.
129. Типи сільських поселень, особливості їх розміщення.
130. Поняття “трудоі ресурси”, “економічно активне населення”, “зайнятість населення”, “безробіття”.
131. Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Ресурсозабезпеченість. Природокористування: раціональне і нераціональне.
132. Національна економіка. Поняття «економічний розвиток» та його показники: валовий внутрішній продукт (ВВП), структура ВВП, індекс людського розвитку (ІЛР).
133. Секторальна модель економіки країни.
134. Форми суспільної організації виробництва. Чинники розміщення

виробництва.

135. Форми просторової організації національної економіки.
136. Світове господарство (світова економіка), світовий ринок.
137. Поняття «спеціалізація території», «міжнародний поділ праці»
138. Типи економічних систем. Типізація країн світу за рівнем економічного розвитку, місце України в ній.
139. Багаторівневість світового господарства, його просторова структура за концепцією «Центр - периферія».
140. Сучасні тенденції розвитку світового господарства. Глобалізація та регіональна економічна інтеграція.
141. Транснаціональні корпорації (ТНК) та їх вплив: на: функціонування : міжнародної економіки. Глобальна економіка. Міжнародні економічні організації.
142. Сільське та лісове господарство, їх значення в сучасному світі. Складники сільського господарства.
143. Добувна промисловість.
144. Виробництво та постачання електроенергії.
145. Металургійне виробництво.
146. Хімічне виробництво.
147. Виробництво деревини, паперу.
148. Виробництво будівельних матеріалів.
149. Виробництво машин та устаткування.
150. Виробництво тканин, одягу, взуття, харчових продуктів.
151. Транспорт, його роль у національній економіці та формуванні світового господарства.
152. Туризм як складник національної економіки, його види.
153. Торгівля як вид послуг, її форми, показники. Світовий ринок товарів і послуг.
154. Фінансові послуги. Світові центри банківсько-фінансової діяльності.
155. Регіональний поділ світу за класифікацією ООН.
156. Об'єкти політичної карти світу.
157. Форми правління і державного устрою країн світу.
158. Економіко-географічна характеристика регіону за типовим планом.
Європа.
159. Економіко-географічна характеристика регіону за типовим планом. Азія.
160. Економіко-географічна характеристика регіону за типовим планом.
Америка.
161. Економіко-географічна характеристика регіону за типовим планом.
Австралія і Океанія.
162. Економіко-географічна характеристика регіону за типовим планом.
Африка.
163. Економіко-географічна характеристика країни за типовим планом.

Німеччина

164. Економіко-географічна характеристика країни за типовим планом.

Франція

165. Економіко-географічна характеристика країни за типовим планом.

Велика Британія.

166. Економіко-географічна характеристика країни за типовим планом. Італія.

167. Економіко-географічна характеристика країни за типовим планом.

Польща.

168. Економіко-географічна характеристика країни за типовим планом.

Японія.

169. Економіко-географічна характеристика країни за типовим планом. Китай.

170. Економіко-географічна характеристика країни за типовим планом. Індія.

171. Економіко-географічна характеристика країни за типовим планом. США.

172. Глобальні проблеми людства. Сталий розвиток.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Атлас з географії 6 клас. Київ: Картографія, 2023.
2. Атлас з географії материків та океанів 7 клас. Київ: Картографія, 2023.
3. Атлас світу 10-11 клас. Київ: ППТ, 2023.
4. Атлас України. Економічна і соціальна географія України. 9 клас. Київ: Картографія, 2017.
5. Географія : підруч. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів / Й. Р. Гілецький, Р. Р. Сливка, Я. Д. Атаманюк, Р. Д. Чобан. Харків : Вид-во «Ранок», 2017. 208 с.
6. Географія ЗНО НМТ 2025. Довідник + тести. Повний курс: Кобернік С., Коваленко Р. Видавництво Абетка, 2024. 888 с.
7. Гілецький Й.Р. Географічні задачі та їх розв'язування. / Й. Р. Гілецький – Вид. 3-тє, виправл. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 136 с.
8. Гілецький Й. Р. Соціально-економічна географія світу : навчальні матеріали / Й. Р. Гілецький, Р. Р. Сливка. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 132 с.
9. Гілецький Й.Р. Фізична географія: навчальні матеріали. /Й.Р.Гілецький. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 360 с.
10. Гілецький Й.Р., Чобан Р.Д., Сеньків М.І. Географія. Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл./Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2015. 304 с.
11. Кобернік С.Г. Географія материків і океанів / С.Г. Кобернік, Р.Р. Коваленко. Київ: Навчальна книга, 2007.
12. Кобернік С., Коваленко Р. Географія. Повний курс підготовки для вступу до вищих навчальних закладів з тестовими завданнями / С. Кобернік. Р. Коваленко.- Київ: Літера, 2015.656 с.
13. Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. Географія: підручник для 11-го кл. (рівень стандарту). Кам'янець-Подільський: Абетка, 2019. 176 с.

14. Корнус О. Г. Історична географія: навчальний посібник / О. Г. Корнус ; Міністерство освіти і науки України, Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2013. 156 с.
15. Новий Довідник. Географія. / Л. Пасенко., М. Сорока., С. Капіруліна., Н. Бескова., Л. Паламарчук. Київ: Казка, 2008.
16. Шищенко П.Г. Фізична географія України / П.Г. Шищенко, Н.В. Муніч. Київ: Зодіак ЕКО, ВД «Освіта», 2011.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.